

ΤΑ ΝΕΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Χρῆνος Α'. — Ἀριθμός 11. — Νοέμβρης 1935

ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

I

Ὁ ξρωτας
Τὸ ἀρχιπέλαγος
Κι ἡ ποῶρα τῶν ἀφρωτῶν του
Κι οἱ γλάροι τῶν ὀνείρων του
Στὸ πῦρ ψηλὸν κατάρτι του ὁ ταύτης ἀνεμίζει
Ἐνα τραγοῦδι

Ὁ ξρωτας
Τὸ τραγοῦδι του
Κι οἱ ὀρίζοντες τοῦ ταξιδιοῦ του
Κι ἡ ἡχώ τῆς νοσταλγίας του
Στὸν πῦρ βρεμμένο βράχο της ἡ ἀρραβωνιαστικιά προσμένει
Ἐνα καράβι

Ὁ ξρωτας
Τὸ καράβι του
Κι ἡ ἀμεμνησία τῶν μελετημῶν του
Κι ὁ φλόκος τῆς ἐλπίδας του
Στὸν πῦρ ἐλαφρὸν κυματισμὸ του ἕνα νησί λικνίζει
Τὸν ἐρχομό.

II

Παιχνίδια τὰ νερά
Στὰ σκιερὰ περῶματα
Λένε μὲ τὰ φίλιά τους τὴν αὐγὴ
Ποὺ ἀρχίζει
Ὅριζοντας —

Καὶ τ' ἀγριοπερίστερα ἤχο
Δονοῦνε στὴ σπηλιά τους
Ξύπνημα γαλανὸ μεσ' στὴν πηγὴ
Τῆς μέρας
Ἡλιος —

Δίνει ὁ μαῦστρος τὸ πανί
Στὴ θάλασσα
Τὰ χάρδια τῶν μαλλιῶν
Στὴν ξεγροισιὰ τοῦ ὀνείρου του
Δροσιὰ —

Κῦμα στὸ φῶς
Ξαναγεννάει τὰ μάτια
Ὅπου ἡ Ζωὴ ἀρμενίζει πρὸς
τ' ἀγνάντεμα
Ζωὴ —

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Ποῖν ἀπ' τὰ μάτια μου ἦσουν φῶς
Ποῖν ἀπ' τὸν Ἐρωτα ξρωτας
Κι ὅταν σὲ πῆρε τὸ φιλή
Γυναῖκα.

λόγος του για τα “Νέα Γράμματα” είχε σφηνωθεί μέσα μου και άρχισε να με παρακολουθεί. Άν δε γελιέμαι, κάτι τέτοιο ήταν που είχε και ο Κατσιμπαλης από την αρχή στο νοῦ του.

Τὴν ἄλλη μέρα πήγα καὶ βρήκα τὸν Ἑμπειρικό. Ναί, σύμφωνα, ὁ καιρὸς εἶχε φτάσει νὰ ἐκδηλωθοῦμε ὅλοι μας, προσωπικά θὰ τὸ παίρνα ἀπόφαση νὰ βουτήξω κι ὅ,τι βγεῖ (στὸ σπῖτι μου, στοὺς φίλους μου, ἐπικρατοῦσε ἀπόγνωση “θὰ μᾶς ἐκθέσει ἀνεπανόρθωτα”) σύμφωνα λοιπὸν ἀλλὰ ὅχι κι ἔτσι. Τὰ “Νέα Γράμματα” ἦταν ἓνα περιοδικὸ “μικτό”, χωρὶς ξεκαθαρισμένη γραμμὴ. Ἐπρεπε νὰ ἴμαστε φανατικοί, ἀδιάλλακτοι, ἀσυμβίβαστοι. αὐτὸ ποὺ χρειαζόταν ἦταν ἓνα ὄργανο μαχητικῆς πρωτοπορίας ποὺ θὰ ἔκοβε κάθε γέφυρα μὲ τὰ περασμένα, θὰ τὰ χτυποῦσε ἀλύπητα καὶ θ’ ἀνοίγε τις σελίδες τοῦ διάπλουτος πρὸς τὸ νέο πνεῦμα.

Κάποιο τέτοιο σχέδιο ὑπῆρχε ἄλλωστε στὸν ἄερα. Ὁ Ἑμπειρικός μου εἶχε μιλήσει γιὰ τὶς συνεννοήσεις του μὲ τὸν Νικήτα Ράντο καὶ τὸν Κ.Θ. Δημαρᾶ (ποὺ τότε εἶχε κι ἄλλα ἐνδιαφέροντα) γύρω ἀπὸ τὴν προσπάθεια νὰ βγεῖ ἓνα τριμηνιαῖο περιοδικὸ μὴ καθαρὰ Φροῦδικές καὶ Ὑπερρεαλιστικὲς τάσεις. Εἶχανε βρεῖ καὶ τὸν τίτλο, θὰ τ’ ὀνομάζανε “Θίασος”, τὰ ὑπόλοιπα ἦταν ζήτημα χρόνου. Φυσικὰ ξέρουμε ὅλοι μας τί σήμαινε αὐτό: ζήτημα χρημάτων. Τί νὰ γίνει; Συμφωνήσαμε νὰ ἐπιμείνουμε στὴ γραμμὴ ποὺ χαράξαμε καί, πάντως, ὅτιδήποτε καὶ ἂν συνέβαινε, νὰ μὴν ἐνδώσουμε στὶς κρούσεις τῶν “Νέων Γραμμάτων”, μὴ ποὺ πιστεύαμε ὅτι δὲν ἦταν σωστὸ νὰ ξεκινήσουμε μὲ ἡμίμετρα.

Τὰ ἔλεγα αὐτά, στὸ βάθος ὅμως μ’ ἔτρωγε μιὰ ἀνησυχία. Ἦξερα ὅτι τὸ πρῶτο ρήγμα εἶχε γίνει. ὅτι ὁ Σεφέρης εἶχε δώσει ποιήματα. Καὶ μολονότι τότε ὁ Σεφέρης γιὰ μᾶς, δὲν ἔμπαινε στὸ σχῆμα τῆς ἐπαναστατικῆς ποίησης ὅπως τὴν ὁραματίζομασταν καὶ ζητούσαμε νὰ τὴν ἐπιβάλουμε, ἦταν πάντως ὁ ποιητῆς πού, μὲ τὸ δεύτερο βιβλίο του, εἶχε σπάσει τὰ δεσμὰ τοῦ στίχου καὶ – ὅχι μόνον αὐτὸ – ζητοῦσε νὰ ὁροθετήσῃ καὶ ν’ ἀποτυπώσῃ ἓναν καινούργιο χῶρο ποὺ θὰ ἤμασταν εὐτυχεῖς ἂν μπορούσαμε τελικὰ νὰ τὸν προσαρτήσουμε. Πρὶν καλὰ-καλὰ τὸ χωνέψω αὐτό, ἦρθε κι ἓνα δεύτερο κρούσμα νὰ προστεθεῖ στὸ πρῶτο. Ἡ συνεργασία τοῦ Γιώργου Σαραντάρη. Ὁ Καραντῶνης τοῦ εἶχε ἀποσπάσει ποιήματα. Ὁ κλοιὸς τῶν “Νέων Γραμμάτων” στένευε γύρω ἀπὸ τὴ μοντέρνα ποίηση καὶ καταλάβαινα ὅτι εἶχε φτάσει ἡ σειρὰ μας.

Ἔτσι, μισο-ἐρωτοτροπώντας καὶ μισο-ἀμυνόμενος, δέχτηκα τὴν πρόσκληση τοῦ Κατσιμπαλη, ποὺ δὲν ἄργησε νὰ ῥθεῖ, κι ἓνα δειλινό, θυμᾶμαι, δρασκέλιστα τὸ κατῶφλι τοῦ σπιτιοῦ τῆς ὁδοῦ Ὁθωνος ὅπου κατοικοῦσε ἀκόμη, μὲ κάτι ἀπὸ τὴ χλωμάδα τοῦ καταδότη στὸ πρόσωπο πού, ἐνῶ σκοπεύει νὰ ἐναντιωθεῖ στὶς δελεαστικὲς προτάσεις ποὺ τοῦ κάνουν, κουβαλάει γιὰ κάθε ἐνδεχόμενο στὴν τσέπη του καὶ τὰ μυστικά. Καὶ εἶναι ἀλήθεια ὅτι πῆγαινα ἐφοδιασμένος μ’ ἓνα χοντρὸ δερμάτινο τετράδιο, γεμάτο ποιήματα.

Αὐτὰ ποὺ ἄκουσα ἦταν ἀπόψεις μετριοπαθεῖς καὶ λογικές.

Πάνω σὲ μιὰ τέτοια στιγμή, τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ ἂν δὲν κάνω λάθος, βρέθηκε μπροστά μου ὁ Γιώργος Κατσιμπαλης. Μήτε κατάλαβα ποτέ μου ἀπὸ ποῦ. Μήτε μπορῶ νὰ θυμηθῶ ποιά ὥρα, σὲ ποιὸ μέρος, μὲ ποιοὺς ἄλλους μαζί. Ἦταν ἓνας σίφουνας ποὺ ὅταν κατακάθισε, εἶχε σβήσει πρόσωπα καὶ πράγματα δίπλα του, σὰν ἀσήμαντες λεπτομέρειες, γιὰ νὰ μείνει μόνος αὐτός, πελώριος, μὲ τὸ μπαστούνι ποὺ στριφογύριζε, τὸ ἡμίσκληρο κολάρο ποὺ τραβοῦσε υἱὸ τὸ ἴνα του δάχτυλο, τὴν ἄξαφνη βωμολοχία ποῦ, πρὶν προφτάσεις νὰ τὴ χωνέψεις, τὴ διαδεχότανε μιὰ λεπτότατη παρατήρηση, κάποιο ἐπεισόδιο σ’ ἓναν οἶκο ἀνοχῆς καὶ μαζί μιὰ ἀναφορὰ σ’ ἓνα στίχο τοῦ Cimetière Marin, ὁ τρόπος ποὺ παρασκευάζουνε τὰ μπιφτέκια στὸ τὰδε ἐστιατόριο τοῦ Παρισιοῦ, ὁ τρόπος ποὺ ἔκρινε ἡ δεινὰ κριτικὸς τὸ ἔργο τοῦ Παλαμᾶ, τὰ πεδινὰ πυροβολικὰ στὴν Ἀμυνα, ἓνα ταβερνάκι στὸν Πειραιᾶ ποὺ ἔχει τὸ καλύτερο κρασί τοῦ κόσμου, ὁ Μαλακάσης, ἡ Κυρά-Ἄννα, ὁ Καραντῶνης, τὰ “Νέα Γράμματα”. Καὶ αὐτὰ ὅλα, μέσα σὲ γέλια βροντερά ποὺ σταματοῦσαν ἀπτόμα, λοξὲς ματιὲς ποὺ βυθομετροῦσανε τὶς γύρω ἀντιδράσεις, καὶ πάλι τὸ μπαστούνι, πάλι τὸ κολάρο, μ’ αὐτὰ τὰ λεπτά, φίνα, σχεδὸν γυναικεῖα χέρια πού, ὅταν τὰ πρόσεξα ἀργότερα, μὲ βοηθήσανε νὰ καταλάβω τὴν παιδική, τὴν αἰσθηματικὴ ψυχὴ ποὺ πάσχιζε νὰ καλύψει πίσω ἀπὸ τὸ θόρυβο καὶ τὴν ἀθυροστομία. Εἶχα ζαλιστεῖ, εἶχα βρεθεῖ ἀπροετοίμαστος, τόσα πράγματα μαῦρα καὶ ἄσπρα δὲν μπορούσαν νὰ χωρέσουν μαζί μὲς στὸ κεφάλι μου. Ὡστόσο, αὐτὸς ὁ τελευταῖος

ἀπὸ τίς ἐντελῶς ἀκατάλληλες νὰ μιλήσουνε στὴν ψυχὴ ἐνὸς φανατισμένου. “Γιὰ νὰ πιάσει ὁ ὁρρὸς τοῦ καινούργιου ἐπάνω στὸ σῶμα τοῦ δύστροπου καὶ δύσπιστου νεοέλληνα” ὑποστήριξε ὁ Κατσίμπαλης “ἕνας τρόπος ὑπῆρχε μονάχα: νὰ γίνεται σιγά-σιγά καὶ μὲ δόσεις. Ἐπρεπε μαζὶ καὶ παράλληλα μὲ τὰ κείμενα τῆς παράδοσης νὰ παρουσιάζουμε καὶ τὰ δικά μας, καὶ πάλι ὄχι πολλὰ, ὄχι ἀπὸ τὰ πιὸ ἄγρια, τουλάχιστον στὴν ἀρχή, ἔτσι πού ὁ ἀναγνώστης, βρίσκοντας π.χ. πλάι στὸν Σικελιανὸ καὶ τὸν Σεφέρη, νὰ συνηθίζει μὲ τὴν ἰδέα ὅτι πρόκειται γιὰ μιὰ συνέχεια, ὅπως καὶ εἶναι, τοῦ ἑλληνικοῦ ποιητικοῦ λόγου κι ὄχι γιὰ μιὰν ἀνατροπὴ του. Ἐξ ἄλλου, μόνον ἔτσι, ἀνάμεσα στοὺς συντηρητικὸς πού ἕνα περιοδικὸ κατάφερνε νὰ προσελκύσει, ὑπῆρχε ἡ ἐλπίδα ν’ ἀλιεύσει κανεὶς τοὺς καινούργιους πιστοὺς. Ὁ αἰφνιδισμὸς, ἀπεναντίας, θὰ τοὺς ἔκανε νὰ κλωτσήσουν, μιὰ μονολιθικὴ δική μας ἐμφάνιση θὰ ξυπνοῦσε μέσα τους περισσότερο τὴ διάθεση νὰ εἰρωνευτοῦν καὶ νὰ μυκτηρίσουν παρὰ νὰ προσέξουν καὶ νὰ γοητευθοῦν”.

Εἶχα ἀπέναντί μου ἕναν Κατσίμπαλη μετρημένο, ἥρεμο, ξαναφερμένο στὶς διαστάσεις τοῦ φυσιολογικοῦ ἀνθρώπου. Ὁ διάλογος ἦταν προσιτὸς καί, δὲν ξέρω ἀλλὰ, ἔμενα μὲ τὴν ἐντύπωση ὅτι εἶχα πετύχει νὰ τὸν ἀντικρούσω ἢ ἂν ὄχι, τουλάχιστον, ὅτι εἶχα ἀπομακρύνει τὸν κίνδυνο νὰ δῶ τὰ ποιήματά μου τυπωμένα. Γι’ αὐτὸ καὶ στὸ τέλος ἔλαβα τὸ θάρρος νὰ τοῦ τὰ παραδῶ, ἀποβλέποντας στὴν κρίση του μὲ ἀρκετὴ ἀνησυχία, ὅπως ἕνας ἄρρωστος πού ἐνῶ ἔχει κιόλας τὴν καθησυχαστικὴ γνώμη τοῦ οἰκογενειακοῦ του γιατροῦ, καλοῦ-κακοῦ ἀποτείνεται καὶ σὲ κάποιον ἄλλο κορυφαῖο, σίγουρος ἐπιφανειακὰ γιὰ τὴν προσεπικύρωση, στὸ βάθος ὅμως γεμάτος ἀγωνία γιὰ τὴν περίπτωσή πού, μιὰ στὰ χίλια, θὰ ἔβγαине παρ’ ὅλα αὐτὰ ἕνα ἀντίθετο συμπέρασμα.

Καὶ σηκώθηκα νὰ φύγω. Ἀλλὰ τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἀκούστηκε τὸ κουδούνι τῆς ἐξώπορτας καὶ σὲ λίγο εἶδα νὰ εἰσφορμῶν ὁ Γιώργος Θεοτοκάς, ὁ Γιώργος Σεφέρης καὶ ὁ Δημήτρης Νικολαρεῖζης. Ἦταν στὰ κέφια τους, ἔκαναν μεγάλῃ φασαρία, ἔσπρωναν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον σὰ γυμνασιόπαιδες. Κι ἐγώ, ποὺ δὲ φανταζόμουνα ποτὲ ὅτι μπορούσα νὰ γνωρίσω ἀπὸ κοντὰ καὶ νὰ μιλήσω μὲ ἀνθρώπους πού, ὡς τότε, συναντοῦσα τὰ ὄνόματά τους μονάχα στὶς στήλες τῶν περιοδικῶν καὶ στὶς βιτρίνες τῶν βιβλιοπωλείων. ἀπόμεινα παραχαλισμένος νὰ τοὺς κοιτάζω.

Μὲ τὸν Γιώργο Θεοτοκά, εἶναι ἡ ἀλήθεια, εἶχα κάνει κιόλας μιὰ τυπικὴ γνωριμία λίγους μῆνες πρωτότερα ὅταν, μὲ μιὰν ἐπιτροπὴ φοιτητῶν, πήγαμε στὸ σπίτι του γιὰ ἕνα αἶτημα τοῦ συλλόγου μας. Ἦταν μεγάλο τὸ κύρος του στὴ νεολαία. Τὸ “Ἐλεύθερο Πνεῦμα” τοῦ εἶχε προσδώσει τὴν αἴγλη τοῦ πρωτοπόρου. Καὶ ἡ “Ἀργώ”, πού μυθοποιοῦσε τὴ ζωὴ μας τὴν καθημερινή, τὰ καρδιοχτύπια καὶ τίς καζοῦρες μας στὴ Νομικὴ Σχολὴ τῆς ὁδοῦ Σίνα, τοὺς ἔρωτές μας στὰ σκαλάκια τῆς Δεξαμενῆς, τὴ δίψα μας γιὰ δόξα καὶ γιὰ ποίηση, ἦταν κάτι παραπάνω ἀπὸ ἕνα μυθιστόρημα, ἦταν ὁ καταστατικὸς μας χάρτης καὶ ὁδηγός. Προσωπικά, ἐγώ, εἶχα μαγνητισθεῖ κι ἀπὸ ἕνα ἄλλο του βιβλίο, ἀπὸ τίς “Ὠρες Ἀργίας”. Μοῦ ἄρεσε αὐτὸ τὸ πρωτότυπο, τὸ

ἀκαθόριστο εἶδος, τὸ ὕφος τὸ ξέγνοιαστο καὶ τολμηρὸ μαζί, ἕνα παιχνίδι πού κατάφερνε νὰ σὲ παρασύρει χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνεις, στὰ πιὸ σοβαρὰ θέματα, τὸν Ἑλληνισμό, τὴν Ὁμορφιά, τὴν Ἑμπνευση, τὴ Δημιουργία. Διάβαζα καὶ ξαναδιάβαζα τὸ κείμενο ὅπου μιλοῦσε γιὰ τὸ Αἶγαῖο. Πρώτῃ φορὰ ἔβλεπα νὰ προσπαθεῖ κάποιος νὰ συνειδητοποιήσει ἕνα πνεῦμα γενικότερο πού ἀφοροῦσε τὴ θαλασσίνη φυσιογνωμία τῆς Ἑλλάδας καὶ πού ἐνιωθα ὅτι – τροφοδοτημένο ἀπὸ τὴ μόνη γνήσια προσωπικὴ μου ἐμπειρία – μὲ πλημμύριζε καὶ ζητοῦσε μὲ χίλιες δυνατότητες ἐναλλαγῆς νὰ βρεῖ τὴν ἑκφρασὴ του στὴ γλῶσσα τῆς σημερινῆς εὐαισθησίας, στὸ καινούργιο ποιητικὸ ἰδίωμα.

Αὐτὸς ἦταν ὁ Θεοτοκάς πού τώρα σιγῶπινε ἀντίκρου μου ἕνα κονιάκ καὶ φοβέριζε τὸν Πελοποννήσιο Κατσίμπαλη μὲ τοὺς Αἰγαιοπελαγίτες. Κι ἤμασταν ἀλήθεια ὅλοι μας ἐκεῖ: ἡ Σάμος, ἡ Χίος, ἡ Μυτιλήνη, ἡ Ἰωνία. Σάμος ἦταν ὁ Νικολαρεῖζης. Ἕνα δοκίμιό του “Ὁ ἡδονισμὸς στὴν ποίηση τοῦ Καβάφη” δημοσιευμένο στὴ “Νέα Ἑστία”, στάθηκε ἱκανὸ καὶ μόνον αὐτό, νὰ τὸν ἐπιβάλλει στὴ συνειδήσή μας. Καινούργια γλῶσσα, καινούργιο ὕφος, πρωτότυπες πυκνὲς ἰδέες, ἐπίπεδο σκέψης κριτικῆς Εὐρωπαϊκό, κάτι πού ὅλοι ζητούσαμε καὶ περιμέναμε. Ἀργότερα γίναμε φίλοι. Ταιριάζαμε ὅπως ἀποδείχθηκε, ὄχι μόνο στὶς προτιμήσεις μας γιὰ ἕνα ὁρισμένο εἶδος ποίησης ἀλλὰ καὶ γιὰ ἕνα ὁρισμένο εἶδος ζωῆς, χώρια ὅτι καθόμασταν κοντά, πράγμα πού μοῦ ἔδωσε γρήγορα τὸ θάρρος νὰ τὸν διακόπτω κάθε λίγο καὶ λιγάκι στὴ μελέτῃ του (θὰ περνοῦσε τότε τίς ἐξετάσεις του στὸ “Υπουργεῖο τῶν Ἐξωτερικῶν”) γιὰ νὰ τοῦ ἐπιδείξω τὰ τελευταῖα μου ὑπερρεαλιστικὰ κατορθώματα. Ἦταν αὐστηρὸς στὶς κρίσεις του ἀλλ’ ἀκόμη πιὸ αὐστηρὸς, βέβαια, ἦταν ὁ Σεφέρης.

Παρατηροῦσα ἐκεῖνο τὸ βράδι πόσο ἀπόφευγε τίς εὐκόλες τοποθετήσεις, πόσο τὸν ἐνοχλοῦσαν οἱ πολλοὶ ἐνθουσιασμοὶ καὶ τὰ μεγάλα λόγια. Εἶχε βουλιάξει σὲ μιὰ φαρδιά πολυθρόνα καὶ μᾶς ἀκούγε κοιτάζοντας λοξὰ στὸ κενό, τείνοντας τὸ χέρι κάμποσο πρὶν ἀποφασίσει ν’ ἀνοίξει τὸ στόμα του κι ὕστερα, μιλώντας βαριὰ ἀλλὰ καθαρά. Κάθε κουβέντα του ἦταν ζυγισμένη καὶ γεμάτῃ ἀπὸ σωστὸ νόημα, τόσο πού σοῦ ἔδινε νὰ καταλάβεις ὅτι δὲν ἐπιδεχότανε συζήτηση. Τὸ γράψιμο γι’ αὐτὸν ἦταν ἀλήθεια ἕνας καημὸς πού ἔφτανε ἀπὸ πολὺ μακριὰ κι ἀπὸ πολὺ βαθιά, ἕνα μεράκι βουβὸ πού αὐλάκωνε τὴν ὄψη του κι ἄφηνε κάτι σκοτεινὸ νὰ κατακαθίσει, ὅπως ἡ ἄμμος ἀπὸ τὸ ποτάμι, στὰ μεγάλα ζεστά μελαγχολικὰ του μάτια. Πόσοι ἐνιωθάν γύρω μας; “Τὰ δάχτυλα στὸ φιλιатρὸ” πού ἔλεγε κι ὁ ποιητής. Ἕνα μόνιμο αἰσθημα δυσφορίας τὸν ἔκανε νὰ φαίνεται δύστροπος, ἀπρόσιτος, γρινιάρης, ἀλλὰ ὅλη του ἡ γρίνια ἦταν γιὰ τὴν εὐσυνειδητὴ δουλειὰ μέσα σ’ ἕνα κόσμον προχειρολόγων. Εἶδ’ ἀλλιῶς ἀγαποῦσε τοὺς νέους, μολονότι νέος κι αὐτός, ἔφαχνε μὲ τὸ κερί νὰ βρεῖ ἕνα σύντροφο, ἕναν ἀληθινὸ στίχο. Κι ἤξερε νὰ ναι ἐπικερὴς ὅταν ἔκρινε ὅτι αὐτὸ βοηθοῦσε.

Δὲν πέρασαν πολλὲς μέρες καὶ μὲ κάλεσε ἕνα ἀπόγευμα στὸ σπίτι του. Μέσα στὴν ἡσυχία τοῦ μικροῦ του γραφείου, τὸν θυμοῦμαι νὰ ξεφυλλίζει τὰ χειρόγρατά μου, νὰ σταματᾷ καὶ νὰ

ζαναγουρίζει στά κομμάτια που του άρέσανε. Άκουγε με μεγάλη τρoσoχή τις εξηγήσεις που του έδινα και με τρόπο, με άπαλότητα, με στοργή θά μπορούσα νά πω, μου 'κανε κάθε τόσο μερικές υποδείξεις που είναι αλήθεια κρίμα ότι δέ συνεχίστηκαν αργότερα, όταν τo μυαλό μου είχε πήξει και υπήρχε θετική έλπίδα ότι θά μπορέσω νά εκτιμήσω και ν' αξιοποιήσω τo διδαγμά τους. Σήμερα καταλαβαίνω ότι τις υποδείξεις εκείνες τις είχε αποτολμήσει με τo σταγονόμετρο. Δέν ήθελε, με κανένα τρόπο, ν' άμβλύνει τήν επαναστατική μου διάθεση και μολονότι διαφωνούσε στά περισσότερα σημεία του ποιητικού μου "πιστεύω", προσπαθούσε πάντοτε, μόνο έμμεσα και μόνο πάνω στά κείμενα που είχαμε μπροστά μας, νά φωτίσει τήν πλευρά εκείνη του έαυτού μου που έκρινε ότι είναι ή πιό γνήσια κι ή πιό αποδοτική. Στο τέλος, ξεχώρισε τήν "Επέτειο" κι άρχισε νά τή διαβάξει μεγαλόφωνα. Ήταν κάτι παράξενο, πρωτογνώριστο, ν' άκούω δικά μου λόγια στά χείλη ενός άλλου και μάλιστα ενός φτασμένου ποιητή. Τo αίμα ανέβαινε στο κεφάλι μου, ή καρδιά μου χτυπούσε δυνατά, ως τή στιγμή που εκείνος, τελειώνοντας, άπίθωσε τo χαρτί στο τραπέζι, τo χτύπησε με τo χέρι του και είπε, κοιτάζοντάς με στά μάτια, σχεδόν έμπιστευτικά: είναι καλό ποίημα.

Όπως κατάλαβα αργότερα, μιá κουβέντα όπως αύτη, ήταν o μεγαλύτερος έπαινος που μπορούσε ν' άκούσει κανείς από τo στόμα του.

Από τήν ήμέρα εκείνη ως τήν 1η Νοεμβρίου που κυκλοφόρησε τo 11o τεύχος των "Νέων Γραμμάτων" με τά πρώτα ποιήματά μου, μεσολαβήσανε αρκετά γεγονότα φαιδρά και σοβαρά μαζί, που δέ νομίζω πώς έχουν τή θέση τους εδώ πέρα. Ό Κατσιμπαλης, που είχε μυριστεί πόσο άναποφάσιτος ήμουνα, για νά μ' έξαναγκάσει νά πάρω τo βάπτισμα, θέλοντας και μή, ξεκίνησε και πήγε στο τυπογραφείο, με μιάν έπιλογή από τά ποιήματα που του είχα έμπιστευθεί. Ουρανοκατέβata μου ήρθαν ένα πρωί τά τυπογραφικά δοκίμια και, φυσικά, μ' έπιασε πανικός. Τo άστείο είναι ότι κάτω από τά ποιήματα είχε βάλει τήν ύπογραφή "Όδυσσέας Βρανάς" επειδή ήξερε ότι άναγκαστικά θά χρησιμοποιούσα ψευδώνυμο και σκέφτηκε πώς ίσως τo οίκογενειακό όνομα τής μητέρας μου μπορούσε ν' άποτελέσει μιá λύση. Όλα τά είχε σκεφτεί o καημένος. Έκτός από τις μεμψιμοιρίες μου. Του έστειλα ένα μεγάλο γράμμα όπου, άν θυμάμαι καλά, του άπαριθμούσα τους χίλιους δυό λόγους που μου επιβάλλανε ν' άναβάλω γι' αργότερα τήν εμφάνισή μου. Ήταν γραφτό, για τo καλό μου φυσικά, νά μήν άνατρέψω τή συνωμοσία, νά επικρατήσει στο τέλος εκείνος.

